

Taloussuunnittelun aikataulu ja lähtökohdat

Talousjaosto 3.5.2024

Järvenpää

Taloussuunnitelman 2025 – 28 valmistelu

- Huhtikuu
  - Hallituksen kehysriihi 15.-16.4.2024
  - Julkisen talouden suunnitelma ja Kuntatalousohjelma 25.4.2024
  - Viikko 18 (29.4.-3.5.)
    - VM:n valtionosuusennuste ja painelaskelma 2025-28
    - VM:n TE-rahoituslaskelmat
    - Kuntaliiton veroennustekehikko
- Toukokuu
  - Talousjaosto 3.5.
    - Taloussuunnittelun lähtötiedot
  - Talousarviokeskustelut ja kehysvalmistelu
    - Talouspalvelut: yleiset muutostekijät, verot, valtionosuudet jne.
    - Palvelualueet: pakottavat muutostekijät, palvelutarpeet ja lakimuutokset
- Toukokuu...
  - Päivitys VM:n TE-rahoituslaskelmiin (kevään aikana)
  - Kaupunginhallitus 20.5.
    - Katsaus taloussuunnittelun lähtökohtiin
  - Talousjaosto 31.5.
    - Lähetekeskustelu/raami talousarvion laadintaan
- Kesäkuu
  - Kaupunginhallitus 17.6.
    - Taloussuunnitelmakehys ja talousarvion laadintaohjeet
      - raamit, johon lautakuntien tulee laatia talousarvioesityksensä ja sitovuustasojen toiminta tulee sopeuttaa
  - Alustava investointiohjelmanesitys

Taloussuunnitelman 2025 – 28 valmistelu

- Elokuu / Lautakunnat
  - Taloussuunnitelmien valmistelu, iltakoulut
  - Kuntaliiton veroennustekehikon päivitys
- Syyskuu
  - KV iltakoulu 16.9.2024: taloussuunnitelmakehyksen esittely
    - + osavuosisikatsaus 6/2024
  - Lautakunnat
    - Lautakunnan talousarvioesitys
    - Investointiohjelmalausunnot
  - Valtio
    - Hallituksen budjettiriihi 3.-4.9.2024
    - Valtion TA-ehdotus ja Kuntatalousohjelma 23.9.2024
      - Ennakollinen VOS 2025-28
      - Uudet tehtävät/tehtävämuutokset ja niiden kompensatio
  - 30.9.-1.10. KH seminaari – investoinnit ja TA-tilannekatsaus
- Lokakuu
  - Kuntaliiton veroennustekehikon päivitys
  - Kaupunginhallitus
    - 14.10. Kaupunginjohtajan TA-esitys
    - 28.10. Kaupunginhallituksen TA-esitys + investointiohjelma
  - KV-seminaari 25.-26.10
- Marraskuu
  - Kaupunginvaltuusto 11.11.
    - Investointiohjelma 2025-34
    - Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025-28
    - 2025 vero-%:t
- Joulukuu 2024 / Tammikuu 2025
  - Lautakuntien käyttösuunnitelmat
    - Valtuuston sitovien määrärahojen tarkennus/jako avainalueille

Näkymiä tulevaan taloussuunnittelu- kauteen

Kokonaistaloudelliset ennusteet

muutos-%	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BKT, määrän muutos	1,3	-1,0	0,0	1,6	1,5	1,3	1,1
BKT, muutos (syksy23 ennuste)	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7	1,6	
Palkkasumman muutos	6,6	4,9	2,7	4,0	4,3	4,1	3,9
Yleisen ansiotason muutos	2,4	4,2	3,5	3,3	3,1	3,0	3,0
Kuntien ansiotason muutos	2,0	5,2	3,4	3,6	3,6	3,7	3,0
Kuluttajahintojen muutos	7,1	6,2	1,9	1,3	1,4	1,8	2,0
Valtionosuusindeksi muutos	3,7	4,5	2,1	3,1	3,4	3,2	2,7
Työttömyysaste	6,8	7,2	7,4	7,2	6,7	6,3	6,2
Työllisyysaste	73,8	73,6	73,2	73,6	74,5	75,3	76,1

Hallituksen kuntataloutta koskevat linjaukset

- Hallitus on asettanut tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027.
  - Tämä edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,7 % vuonna 2027.
- Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita.
  - Myös hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.
- Peruspalvelujen valtiosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtiosuus.

Valtionosuus- ja tehtävämuutoksia 2025-

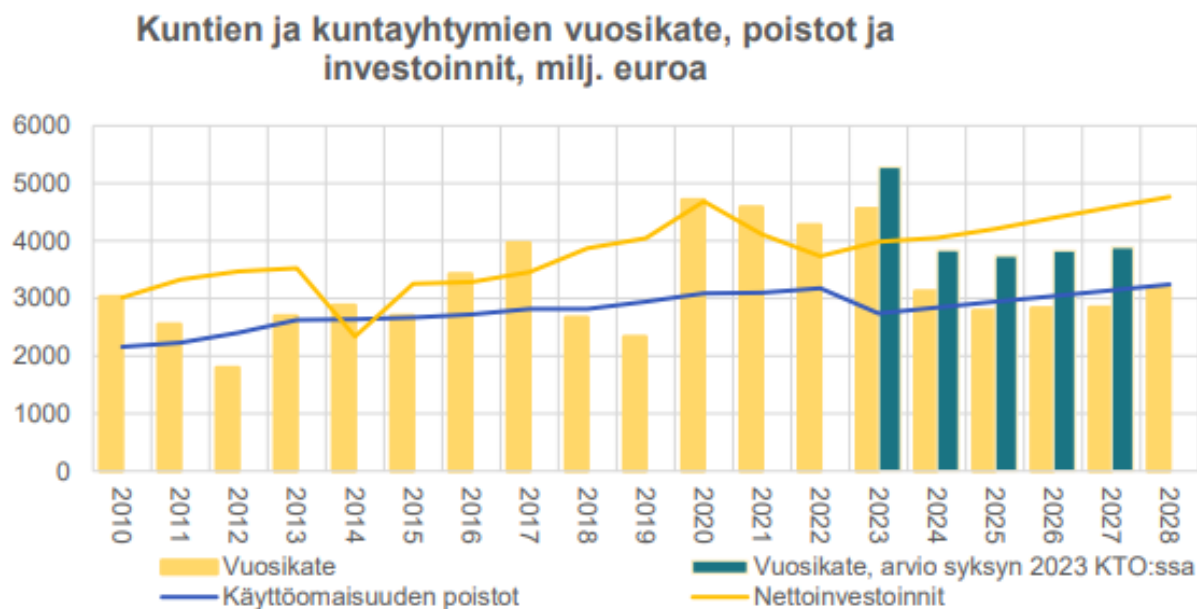
- Sote-siirtolaskelman tarkistuksen johdosta päätetyt toimet vuoden 2024 kehysriihessä:
  - Pysyvä valtionosuuden lisäys +277 milj. euroa vuodesta 2025
  - Vaikutus kunnan saamaan peruspalvelujen valtionosuuteen n. 50 e/as.
  - HUOM! 1/3 osa alkuperäisestä 400 miljoonan lisäleikkauksesta jää voimaan!
- Kuntien työllistämismääräysten kumoaminen (yli 57-v. työttömät työnhakijat)
  - peruspalvelujen vos vähenee -18,7 milj. euroa v. 2025; -20,8 milj. euroa v. 2026 ja -23 milj. euroa vuodesta 2027 lähtien
- Kunnallisveron efektiivisyyden paraneminen, netto 0
  - verotulot kasvaa → vastaavalla summalla leikataan kuntien valtionosuuksiin sisältyviä veronmenetysten kompensatioita
- Rahastotalouden säästöjen kanavointi, +60-70 milj.euroa
  - työttömyysvakuutusmaksut ja sairausvakuutusmaksut muuttuu → vaikuttaa verovähennysoikeuksien kautta verotuloihin, mutta työnantajan vakuutusmaksut kasvaa
- Norminpurku ja maksutulojen kasvattaminen: "Kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään tai kuntien maksutuloja lisätään siten, että julkinen talous vahvistuu 100 miljoonaa euroa vuodesta 2025 lähtien."
  - Kuntien peruspalvelujen vos leikataan heti 25 Me vuodesta 2025 alkaen. Toimenpiteiden sisällön tarkentuessa vähennys kohdentuu osin muille momenteille.
  - Yhtään normia ei vielä ole purettu!

Valtionosuus- ja tehtävämuutoksia 2025-

- OKM:n valtionavustusten tasoa alennetaan asteittain 2024 10 Me, 2025 75 Me ja 2026 alkaen 150 Me/vuosi.
  - Vaikutukset kuntiin tarkentuvat valmistelun edetessä.
- Ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähennetään 2025 alkaen 100 Me
  - Kuntiin kohdistuu 65Me.
- Erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi tarkoitettu investointiavustus pienenee 15 Me/v.
  - Kuntien omistamien yleishyödyllisten yhtiöiden osuudeksi avustuksesta arvioidaan noin 4 milj. euroa vuonna 2025.
- Maahanmuuttajataustaisten naisten työllistymisen edellytysten parantamiseen luodaan uusi koulutuksen toimintamalli (5 Me).
  - Lisää kuntien rahoitusta ja kustannuksia arviolta 1,4 milj. euroa

Kuntatalouden vuosikate ei riitä poistoihin tai nettoinvestointeihin vuosina 2025-2028

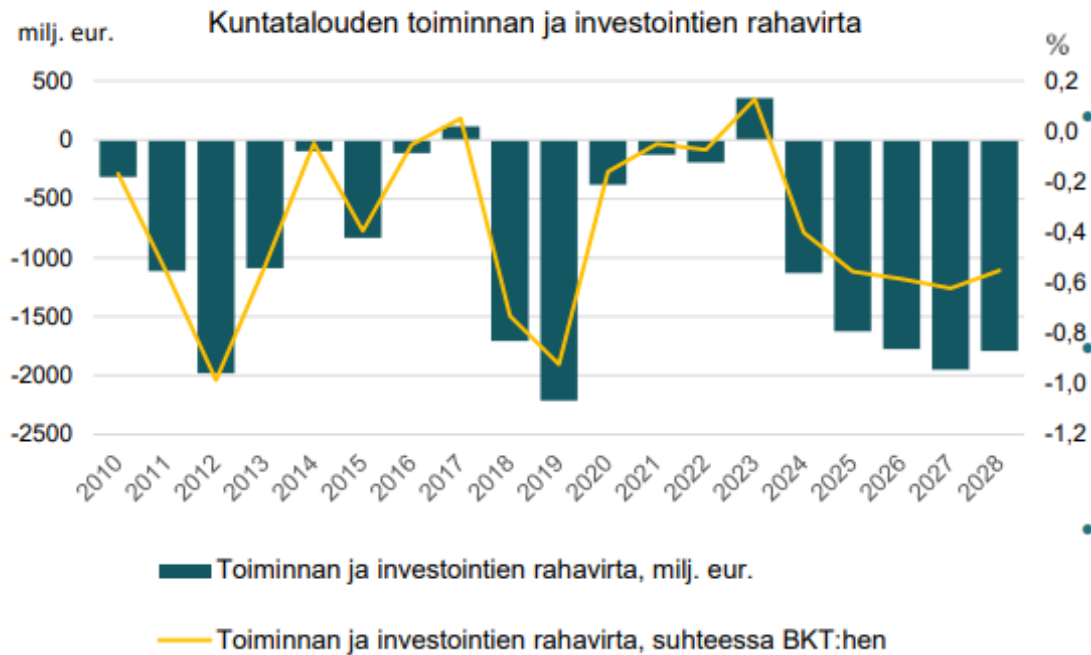

Lähde: TK, VK, VM

- Sote-verohännän poistuminen vuonna 2024 ja sote-siirtolaskelmaan liittyvät takaisinperinnät vuosina 2025-2027 heikentävät vuosikatetta.
- Vuosikate riitti poistoihin muttei nettoinvestointeihin vuonna 2023.
- Vuosikate heikkenee vuonna 2025 eikä riitä poistoihin tai nettoinvestointeihin vuosina 2025-2028.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta synkkenee

Lähde: TK, VK,
VM

- Koulutuksen palvelutarpeen supistuminen haastaa monia kuntia toiminnan sekä palveluverkon sopeuttamiseen.
- Kuntatalouden menot kasvavat pääasiassa hintojen noustessa. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi on noin 3,1 % vuodessa 2025-2028. Kustannusten kehitykseen vaikuttaa etenkin kunta-alan ansiokehitys. Lisäksi investointipaineet pysyvät koko maan tasolla mittavina.
- Kuntien valtionosuuksia pienentävät vuosina 2025-2027 mm. sote-siirtolaskelmaan liittyvät takaisinperinnät ja vuosina 2024-2027 yhden prosenttiyksikön indeksijarru.
- Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä parannetaan poistamalla ansiotulovähennys ja korottamalla vastaavasti työtulovähennystä. Kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kuitenkin muutoksen aiheuttamaa kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti
- Kuntien verotulot laskevat v. 2024 sote-verohäntien poistuessa. Tämän jälkeen verotulojen keskimääräinen kasvuvauhti on 4,5 % vuodessa.

Kehysriihen mittavat veropäätökset parantavat kunnallisveron tuottoa

Ansiotulovähennyksen poistaminen kunnallisverosta.

Nettovaikutus noin **+340** miljoonaa euroa.

Efekttiivinen veroaste paranee noin +0,25 %-yksikköä koko maassa.

Eläketulojen verotusta kiristetään osana julkisen talouden sopeuttamista.

Eläketulo- ja kotitalousvähennys pienenee.

Verovaikutus noin **+30** miljoonaa euroa.

”Kanavointiratkaisu”, eli vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanavointiin.

Verovaikutus vajaa **+70** miljoonaa euroa/vuosi.

VM:n painelaskuri

JÄRVENPÄÄ																			
Tuloksen muodostuminen																			
Käyvin hinnoin	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028									
	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €									
Toimintakate	-232 567	-230 152	-1 %	-233 172	1 %	-258 455	11 %	-103 177	-60 %	-95 490	-7 %	-116 278	22 %	-121 811	5 %	-128 150	5 %	-133 669	4 %
Verotulot	193 842	201 450	4 %	218 400	8 %	230 999	6 %	123 853	-46 %	117 850	-5 %	125 625	7 %	132 439	5 %	138 728	5 %	145 234	5 %
Kunnallisvero	174 569	182 979	5 %	194 498	6 %	204 424	5 %	98 811	-52 %	93 317	-6 %	100 745	8 %	106 859	6 %	112 292	5 %	118 023	5 %
Yhteisövero	4 677	4 673	0 %	7 144	53 %	8 733	22 %	6 442	-26 %	4 606	-29 %	4 652	1 %	4 867	5 %	5 182	6 %	5 378	4 %
Kiinteistövero	14 596	13 798	-5 %	16 758	21 %	17 843	6 %	18 600	4 %	19 927	7 %	20 228	2 %	20 713	2 %	21 254	3 %	21 833	3 %
Valtionosuudet	29 139	50 610	74 %	39 880	-21 %	44 882	13 %	18 768	-58 %	11 885	-37 %	14 396	21 %	17 065	19 %	16 553	-3 %	19 280	16 %
Rahoitustuotot/-kulut, netto	739	402		456		195		-5 467		-7 756		-8 751		-9 631		-10 008		-10 339	
Vuosikate	-8 847	22 310		25 564		17 622		33 977		26 489		14 992		18 062		17 123		20 505	
Poistot	-23 684	-19 996		-22 157		-21 503		-25 603		-24 645		-26 108		-27 752		-28 665		-29 578	
Satunnaiset erät, netto	137	0		0		0		-373		0		0		0		0		0	
Tilikauden tulos	-32 394	2 314		3 407		-3 881		8 001		1 844		-11 116		-9 690		-11 542		-9 073	
Laskennallinen paine veroprosentin korotukseen (%-yks.)	6,3	1,5		0,5		3,3		-0,7		0,7		1,6		1,4		1,5		1,3	
Rahoitus																			
Vuosikate	-8 847	22 310		25 564		17 622		33 977		26 489		14 992		18 062		17 123		20 505	
Satunnaiset erät, netto	137	0		0		0		-373		0		0		0		0		0	
Tulorahoituksen korjaukset	-4 456	-9 781		-9 404		-9 788		0		0		0		0		0		0	
Tulorahoitus, netto	-13 166	12 529		16 160		7 834		33 604		26 489		14 992		18 062		17 123		20 505	
Investoinnit, netto	-42 695	-26 321		-21 191	-19 %	-41 195	94 %	-25 002	-39 %	-34 596	38 %	-35 937	4 %	-37 586	5 %	-39 166	4 %	-40 673	4 %
Rahoitusjäämä	-55 861	-13 792		-5 031		-33 361		8 601		-8 107		-20 945		-19 523		-22 043		-20 168	
Lainakanta	191 852	229 575		216 840	-6 %	251 411	16 %	254 751	1 %	262 858	3 %	283 803	8 %	303 326	7 %	325 369	7 %	345 538	6 %
Kassavarat	2 464	20 589		6 313		745		5 330		5 267		5 204		5 141		5 077		5 014	
Nettovelka	189 388	208 986		210 527		250 667		249 421		257 591		278 599		298 185		320 292		340 524	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-55 861	-13 792		-5 031		-33 361		8 601		-8 107		-20 945		-19 523		-22 043		-20 168	

Veroennuste

Yhteenveto							
TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**	2028**
Verolaji							
Kunnallisvero	204 424	98 811	90 911	97 005	100 779	105 535	109 605
<i>Muutos %</i>	5,1	-51,7	-8,0	6,7	3,9	4,7	3,9
Yhteisövero	8 733	6 234	4 633	4 426	4 635	4 945	5 099
<i>Muutos %</i>	22,2	-28,6	-25,7	-4,5	4,7	6,7	3,1
Kiinteistövero	17 843	18 600	19 012	19 595	19 950	20 546	20 960
<i>Muutos %</i>	6,5	4,2	2,2	3,1	1,8	3,0	2,0
VEROTULO KIRJATTAVA	230 999	123 644	114 557	121 027	125 365	131 026	135 664
<i>Muutos %</i>	5,8	-46,5	-7,3	5,6	3,6	4,5	3,5

MTA2024

2024**	2025**	2026**	2027**
89 921	94 627	98 349	101 988
-9,0	5,2	3,9	3,7
4 885	4 877	5 001	5 289
-14,9	7,1	2,1	4,8
19 267	19 623	19 974	20 394
3,6	1,8	1,8	2,1
114 073	119 126	123 324	127 670

Muutos MTA2024

2024**	2025**	2026**	2027**	Yht 24-27
989	2 378	2 431	3 547	9 345
-251	-450	-366	-343	-1 411
-254	-27	-24	152	-154
484	1 901	2 041	3 356	7 781

- Kunnallisverot:
  - veropohja heikentynyt hiukan helmikuun ennusteeseen verrattuna
  - kehysriihen veropäätökset kasvattaa ennusteita 2025 →
- Yhteisöverotulot:
  - näkymä edelleen heikentynyt

Valtionosuudet

VOS 1000 €	2025*	2026*	2027*	2028*	Yht. 25-28
VOS MTA 2024 - 2027	12 879	14 330	14 548		53 642
VM VOS ennakkolaskelma 4-2024*	9 894	11 154	10 259	12 986	56 178
Ero ilman TE-palveluita	-2 985	-3 176	-4 289		-10 449
TE-palvelut VOS 2025	5 488	5 910	6 294	6 294	23 986
VM VOS 4-2024	15 382	17 065	16 553	19 280	68 280
Kokonaismuutos	2 503	2 735	2 005		7 243

*ilman TE-palveluiden rahoitus VOS

Valtionosuusmuutokset 2024-25

- Sote lisävähennykset "11/2023 jälkeen" -2,5 M€
  - kokonaisvaikutus sotesta pysyvästi -6,7Me/v
  - lisäksi väliaikaiset 2023-24 maksujen korjaukset -1,9Me (maksetaan vuosina 25-27)
- Veromenetysten korvausten väheneminen -2,6 M€ (vastaava kasvu verotuloissa ansiotulovähennyksen poistosta)
- TE-tehtävien lisärahoitus 5,5 M€ (kompensaatio palveluiden siirtymisestä ja etuusvastuiden kasvusta)

Kunta	Sote-uudistuksen muutosrajoitin	Sote-uudistuksen järjestelmämuutoksen tasaus vuodelle 2025	Jälkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden lisäsiirtotarve vuodelta 2023, 500 milj. € (1/3)	Määräaikaisen v 2024 tehdyn lisäyksen takaisinperintä (1/3)
Järvenpää	-5 513 681	-1 242 949	-1 376 048	-533 859

TE-alueet ja rahoitus

- Te-alue-uudistus
  - palvelujen järjestämisvastuu siirtyy TE-alueille
  - kuntien vastuu työttömyysetuuksista kasvaa
  - valtio kompensoi lisääntyneet vastuut valtionosuuksina
    - TE-palvelutuotannon kompensatio nykyisen TE-palvelukustannusosuuksien ja laskennallisin väestötekijöiden perusteella
    - etuusvastuiden kompensatio poikkileikkaustilanteen mukaisesti
- Järvenpää toimii vastuukuntana
  - kaikki Keski-Uudenmaan kustannukset maksaa Järvenpää
  - muut kunnat maksavat osuuden kustannuksista yhteistoimintasopimuksen mukaisin perustein Järvenpäälle

- TE-valtionosuusennuste on pienentynyt syksyn 2023 tiedosta
  - etuuskompensatio ei riittäne kattamaan vuoden 2025 etuusmenoja (vos vähentyi -360te)
  - palvelujen valtionosuuteen on kohdistettu leikkaus 2025 (-440te)
  - palvelujen valtionosuus ylittää kuitenkin alueen nykytuotannon kustannukset, koko maan tasolla vos ei kata kustannuksia!
    - mahdollinen "hyöty" riippuu siitä, kuinka hyvin palvelutuotannon järjestämisessä onnistutaan!
  - Huom! Palvelujen vos-laskelmat päivittyvät, kun TE-palvelujen 2023 tiedot valmistuvat!

Järvenpää TE-palvelut 1000 €	2025*	2026*	2027*	2028*	Yht. 25-28
TE-palvelut VOS 2025 yhteensä	5 488	5 910	6 294	6 294	23 986
Työttömyysetuuksien kompensatio	1 231	1 231	1 231	1 231	4 924
Palveluiden valtionosuus	4 257	4 679	5 063	5 063	19 062
TE-palvelut nykycustannus (2022)	3 931	3 931	3 931	3 931	15 723
Palveluiden VOS - nykycustannus 2022	326	749	1 132	1 132	3 339

Tunnistettuja haasteita ja muutostarpeita

Lakimuutoksia

- kotoutumislain kokonaisuudistus
- palkkatuki kunnille lakkaa
- kuntien työllistämismäärärahat kumotaan
- ilmaisen 2. asteen koulutuksen rajaus
- maahanmuuttajajärjestöjen aseman parantaminen
- etsivän nuorisotyön valtionavustus pienenee
- ruoka-aputoiminta valtionavustuksella kunnan tehtäväksi

Muita tekijöitä

- hinnankorotukset, joita ei ole huomioitu aiemmissa talousarvioissa
  - ulkoiset vuokrat, työterveyshuolto, ICT-palveluntuottajat, talous- ja palkkahallinto
- palveluverkkoratkaisujen viivästymiset
  - vakan toimipisteet, koulut

Rakenteellisia muutoksia

- **Te-alueen käynnistyminen muuttaa Hyvon työllisyys- ja kotouttamispalveluiden sisältöjä**
  - tietyt toiminnot poistuu keinovalikoimasta (kunnan oma palkkatukityöllistäminen)
  - kotoutuminen siirtyy osin TE-alueen vastuulle
  - ...
- **Kotikuntakorvausten ja opetuksen määrärahatarkastelun muutos**
  - jatkossa kaupungin saamat kotikuntakorvaukset kirjataan opetuksen sitovuustason tuloksi
    - tulo on korvausta Järvenpäässä koulua käyvien muun paikkakuntalaisten opetuksesta aiheutuvista menoista
  - kaupungin kotikuntakorvauksina maksamat kulut (sekä valtiosuuksiin sisältyvät että erikseen kaupungilta laskutetut) kirjataan kotikuntakorvaukset sitovuustason menoksi
    - sitovuustasolla seurataan kaikkia muualla koulua käyvien järvenpääläisten opetuksesta aiheutuvia kustannuksia